РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., субота 6-го січня 1917. Ч. 3. VOL. XXV. JERSEY CITY, N. J., Saturday, January 6, 1917. No. 3.

ВЕЛИКА РІШАЮЧА БИТВА НАД СЕРЕТОМ.

Добруджа зовсім очищена. - Здобуте Мачіна. - Поверх 1.500 полонених.

Опорожнене Буковини і Галичини на случай невдачі Москалів в Молдавії.

ВЕЛИКИЙ КОРАБЕЛЬ „АЙВЕРНІЯ" З ТРАНСПОРТОМ ВІЙСКА НА ДНІ МОРЯ.

ВІЙНА З РОСІЄЮ:

ДАЛЬШІ УСПІХИ СОЮЗНИХ ВІЙСК В МОЛДАВІЇ. — 530 ПОЛОНЕНИХ МОСКАЛІВ.

БЕРЛІН, 3. січня. — **Союзні війска зломили в Молдавії сильні протинапади неприятеля. Неприятель був приневолений опорожнити свої становища і уступати дальше на схід. Місцевости Барчешті і Топешті опинили ся в руках союзних війск.**

На захід і на полудне від Фокшані союзні війска переводять наступ на останні становища неприятеля, які боронять се місто, котре становить ключ до цілої боєвої лінії перед Серетом. Число полонених зросло знова о 400 людий.

На північний схід від Золочева (в Галичині) союзні війска перевели кілька успішних нападів, беручи в полон 130 Москалів.

Урядовий звіт німецького штабу звучить:

„**АРМІЯ МАКЕНЗЕНА:** Воєнні операції наших війск відбувають ся дальше після плянів. Союзні війска посувають ся помимо опору зі сторони неприятеля дальше у північно-східнім напрямі.

„**На захід і на полудне від Фокшані війска девятої армії зближили ся до останних укріплень міста. Наші війска взяли приступом дві місцевости, Пінтечесті і Мера. Число полонених виносить 400.**

„В Добруджі Москалі ставлять сильний опір, але без успіху. Наші війска підступили близше до місцевостий Вакарені і Мачіна.

„**АРМІЯ АРХ. ЙОСИФА:** Напади неприятеля на здобуті становища в горах Фальтукану наші війска відбили з тяжкими втратами для нападаючого. В рукопашній боротьбі союзні війска заняли знова цілий ряд становищ між рікою Путною а Сушіцею. **Барчешті і Топешті (в Молдавії) опинили ся в руках наших війск.**

„**АРМІЯ КН. ЛЕОПОЛЬДА:** На полудне від озера Дресьвяти відбито напади російських відділів.

„**На схід від Золочева, в околиці Манаєва, союзні війска перевели напад на російські становища, беручи в полон 3 офіцирів і 127 салдатів".**

МАЧІН ЗДОБУТИЙ. — ВОЄННІ ОПЕРАЦІЇ В ДОБРУДЖІ ПОКІНЧЕНІ.

БЕРЛІН, 3. січня. — **Мачін, східний примісток міста Браїлї, находить ся в руках союзних війск.** Рівночасно здобули союзні війска також місцевість Джіджілю, яка лежить 5 миль на північ від Мачіна, приневолюючи останки російсько-румунської армії до відвороту в напрямі Галацу.

Через два тижні боронили російські війска сильно укріплений примісток, Мачін. З упадком Мачіна і занятєм територій в північно-західнім куті Добруджі воєнні операції в Добруджі можна уважати за покінчені.

Союзні війска розпочали зі східного берега Дунаю острілювати Браїлю і Галац, найбільші румунські міста, які находять ся ще в посіданю російських війск.

Вечірний урядовий звіт німецького головного штабу звучить коротко:

„**В Добруджі наші війска здобули Мачін. Також місцевість Джіджіля (на північ від Мачіна) опинила ся в наших руках."**

РОСІЙСЬКИЙ РАПОРТ.

ПЕТРОГРАД, 3. січня. — Головний російський штаб оголосив отсей рапорт:

„**В РУМУНІЇ:** Здовж боєвого фронту в Молдавії неприятель переводить напади, але без успіху.

„Під охороною гармат і трійливих газів неприятель зробив напад на наші становища на полудневий захід від Фокшані. Однак наші війска перевели протинапад і неприятель **мусів уступити назад на свої** давні становища.

„Один з наших стрілецьких полків підчас нападу над рікою Римніком полонив 6 офіцирів, 2 лікарів і 205 жовнірів та здобув 5 гармат і 8 машинових крісів.

„В Добруджі неприятель переводить сильні напади в околиці Мачіна.

„**В ГАЛИЧИНІ: На боєвій лінії на схід від Золочева, в околиці Батькова, Манаєва і Гарбузова, піхота неприятеля перевела сильний наступ на наші становища. Помимо огню наших гармат вдало ся їй в однім місци заняти наші окопи. Однак опісля переведено протинапад і неприятеля прогнано.**

„**Над Дністром, в околиці Єзуполя, наша артилерія острілювала неприятеля, який заходить ся коло будованя нових окопів. Наша артилерія бомбардувала також з добрим успіхом Єзупіль.**

„**НА ВОЛИНИ:** В околиці Торської Вульки (на полудневий схід від Ковля) наші летуни знищили два неприятельські літаки. Оба знищені впали на землю. Всі чотири летуни убиті".

ВЕЛИКА БИТВА ЗДОВЖ СЕРЕТУ. — В ДОБРУДЖІ ПОЛОНЕНО ПОВЕРХ 1.000 МОСКАЛІВ.

БЕРЛІН, 4. січня. — **З упадком Мачіна ціла Добруджа находить ся в руках союзних війск. Притім полонено поверх 1.000 Москалів і здобуто 10 машинових крісів. Останки російської армії уступили в напрямі Браїлї і Галаца.**

Почавши від Дунаю здовж Серету аж до Карпат ведеть ся велика рішаюча битва. Головним її осередком є укріплена місцевість Фокшані.

Урядовий німецький рапорт звучить:

„**АРМІЯ МАКЕНЗЕНА: Німецькі й болгарські війска, взявши приступом Мачін і Джіджілю, змусили неприятеля до цілковитого опорожненя Добруджі. Около 1.000 Москалів взято притім в полон та здобуто 10 машинових крісів.**

„**Здовж Серету ведеть ся велика рішаюча битва. В околиці Одобешті (на північний захід від Фокшані) наші війска віднесли значні успіхи.**

„**АРМІЯ АРХ. ЙОСИФА:** На північ від долини ріки Ойтуз і по обох сторонах місцевости Совеї союзні війска звели ряд успішних боїв.

„В Карпатах вдало ся російським відділам вдерти ся в наші наперед висунені становища в околиці Мешті-Канешті.

„**АРМІЯ КН. ЛЕОПОЛЬДА:** На північний захід від Двинска відділи німецької піхоти, користаючи з леду на ріці Двині, здобули остров і взяли в полон 40 Москалів".

РОСІЙСЬКИЙ РАПОРТ.

ПЕТРОГРАД, 4. січня. — Російський урядовий звіт звучить:

„**В РУМУНІЇ:** Поновні сильні напади неприятеля на Мачін приневолили наші війска до уступленя в напрямі Браїлї.

„**Здовж цілого боєвого фронту панують сильні сніжні бурі. Місцями лежить сніг на висоту хлопа, а декуди щ евисше. Дороги і хати-ліпянки зовсім завіяні. Зимно доходить до 18° Ц.**

„На цілім фронті від Фокшані до Дунаю відбуваєть ся перестрілка піхоти.

„**В околиці гори Ботозу (в Карпатах) наші війска по переднім бомбардованю перевели наступ, беручи 600 жовнірів в полон та здобуваючи 3 гармати і 16 машинових крісів.**

„**В ГАЛИЧИНІ:** Австрійсько-угорський відділ в силї 200 людий зробив напад на наші висунені становища на полудневий схід від Бережан, але без успіху.

„Зусиля неприятеля, аби переправити ся на другий бік ріки Бистриці в околиці Станиславова, були рівнож безуспішні".

БОЄВА ОБОРОННА ЛІНІЯ ФОКШАНІ-СЕРЕТ МАЛА ХОРОНИТИ РУМУНІЮ ПРОТИ РОСІЇ.

БЕРЛІН, 4. січня. — Велика битва, яка ведеть ся вже від кількох днів здовж Серету і в околиці Фокшані, рішить вислід дальших воєнних операцій в Молдавії. Зі здобутєм місцевости Фокшані буде порішена також доля цілої Молдавії. Великі снїги і морози утруднюють в значній мірі переводжене успішнийших операцій.

Первісно оборонна лінія здовж Серету і в околиці Фокшані була збудована в тій цїли, аби забезпечити Румунію проти нападу зі сторони Росії. Тому цілий оборонний фронт сеї лінії є звернений на північ.

Доперва після упадку Букарешту розпочато переводити з горячковим поспіхом перебудову сеї лінії з оборонним фронтом від полудня. Над укріпленем сеї лінії працювали французькі й англійські інжинери майже через цілий останний місяць, примінюючи притім практичний досьвід, якого набрали при будові окопів у Франції.

Союзні війска находять ся о стільки в кориснім положеню, що мають спромогу загрозити Фокшані не лише від полудня, але також від північного заходу. Тому вже в найблизших днях ціла боєва лінія може опинити ся в руках союзних війск, скоро лише зимова пора року не здержить зовсім можливости переводженя дальших воєнних операцій.

НЕВДАЧА МОСКАЛІВ В МОЛДАВІЇ СПРИЧИНИТЬ ОПОРОЖНЕНЕ ГАЛИЧИНИ І БУКОВИНИ.

ЛОНДОН, 4. січня. — **У військових кругах вважають здобуте Мачіна яко конець оборони Добруджі. Російські війска боронили Мачіна, щоби охоронити дунайську пристань Браїлю від цілковитого окруженя.**

З горбків, які тягнуть ся здовж східного берега Дунаю, союзні війска вже мають тепер спромогу острілювати гарматами Браїлю і Галац. З упадком Браїлї російсько-румунські війска будуть мусіли уступити зовсім від Дунаю. Припускають, що здержуючи через довгий час наступ союзних війск, було досить часу, аби вивести з Браїлї великі засоби збіжа і нафти.

На підставі дотеперішного досьвіду тутешні військові знавці сумнівають ся, чи російсько-румунська армія буде всилї довго ставити опір на оборонній лінії здовж Серету. Отся лінія була зладжена первісно до оборони проти Росії і доперва в останних часах її перебудовано.

Війска Макензена зближають ся скорим кроком до Серету. Вже в найблизших днях треба надіяти ся над Серетом великої рішаючої битви. Коли би союзним військам вдало ся її переломити, тоді занятє Молдавії, то є останної частини Румунії по ріку Прут, було би питанем короткого часу.

Такий успіх союзних війск мусів би мати дуже тяжкі наслідки з огляду на воєнне положене Росії. Се потягнуло би за собою конечність нового угрупованя російської армії на північ від Молдавії. Небезпека, що союзні війска могли би зайти зі заду, приневолила би російські війска опорожнити в першій мірі Буковину і східну Галичину, отже всі території, які російські війска здобули у дотеперішній війні від Австрії.

—o—

ЧОТИРИ РОСІЙСЬКІ НАСТУПИ В 1916 Р.

БЕРЛІН, 3. січня. — Військові німецькі знавці подають отсей огляд чотирох німецьких наступів в минувшім році:

„**Чотири масові наступи російських війск в 1916 р. на сході були таксамо безуспішні, як великий наступ англійсько-французьких війск на заході.**

„**ПЕРШИЙ НАСТУП** розпочали російські війска в марті на північ від Припети. Вже по десяти днях кровавої і безуспішної боротьби мусіли її застановити. **Москалі втратили в тих битвах поверх 100.000 людий, не осягнувши найменьшого успіху.**

„**ДРУГИЙ НАСТУП** (під командою Брусілова) розпочали союзні війска з початком місяця червня. Цілию сего наступу було передівсім частинне переведенє плянованої загальної офензиви на всіх боєвих фронтах. З другої знова сторони розходило ся також о те, щоби улекшити Італії, проти котрої австрійські війска розпочали були наступ, і щоби вплинути морально на становище Румунії.

Наступ перевели російські війска на 350 км. довгім боєвім фронті, почавши від Припети аж до границі Румунії. Російські війска осягнули деякі успіхи, однак їх значінє є лише льокальне. На Волини заняли вони Дубно і Луцк, та дійшли до ріки Стохода. В Галичині на північ від Дністра дійшли російські війска лише до Нараївки. Найбільший успіх осягнули Москалі на полудне від Дністра, займаючи Буковину і полудньово-східну часть Галичини до Карпат і ріки Бистриці.

З початком серпня наступ російських війск зовсім скінчив ся. Всякі пізнійші проби, щоби відновити наступ, не вдали ся. **Помимо величезних втрат, які оцінюють найменьше на один міліон людий, російські війска не осягнули своїх цілий, якими було здобуте Брестя литовського, Ковля і Львова.**

„**ТРЕТИЙ НАСТУП перевели російські війска в місяци вересни спільно з румунськими на Семигород. Однак сей наступ скоро скінчив ся цілковитою невдачею російсько румунських війск і примусовим опорожненем Семигороду.**

„**ЧЕТВЕРТИЙ НАСТУП і послідний в 1916 р. розпочали російські війска дня 28. падолиста на 300 кл. довгім фронті в Карпатах. Його ціль було виратуванє Румунії. Російські війска потерпіли великі втрати, а нещастя від Румунії не відвернули.**

„**З кінцем 1916 р. перейшли до офензиви війска держав союзних. Знищивши майже цілковито армію румунську, зводять нині успішні бої з Москалями, загрожуючи поважно ціле полудневе крило головної російської боєвої лінії".**

ЗЇЗД ПАНУЮЧИХ ЦЕНТРАЛЬНИХ І СОЮЗНИХ З НИМИ ДЕРЖАВ.

ЛОНДОН, 4. січня. — **Вісти з Берліна, які надійшли до Амстердаму, доносять, що небавом відбудеть ся у Відни зїзд пануючих союзних держав.**

В зїзді возьмуть участь: німецький цісар Вільгельм, австрійський цісар Карло, болгарський король Фердинанд і турецький султан Магомед.

СПІЛЬНА НАРАДА ПРЕЗИДЕНТІВ ПАРЛЯМЕНТІВ СОЮЗНИХ ДЕРЖАВ.

БЕРЛІН, 3. січня. — **Дня 19. січня відбудеть ся в Берліні довша спільна нарада, в якій візмуть участь президенти парляментів: німецького, австрійського, угорського, турецького і болгарського.**

В нарадах візьмуть участь крім президентів також міністри для заграничних справ.

НА МОРИ:

ВЕЛИКИЙ КОРАБЕЛЬ „АЙВЕРНІЯ" (14.300 ТОН) НА ДНІ МОРЯ.

ЛОНДОН, 4. січня. — **Англійський транспортовий корабель „Айвернія" зістав затоплений на Середземнім мори. 150 жовнірів і офіцирів втратило житє.**

Перед війною „Айвернія" була пасажирським кораблем на лінії Ліверпул-Бостон і була власностию корабельного товариства „Кюнард Лайн", „Айвернія" (побудована в 1900 р.) числила 14.278 тон.

Підчас війни англійське правительство переняло корабель до воєнної служби, уживаючи його до перевоженя військових транспортів. Корабель міг помістити около 3.500 людий.

ФРАНЦУСЬКИЙ ВОЄННИЙ КОРАБЕЛЬ „ВЕРІТЕ" (15.000 ТОН) ЗНИЩЕНИЙ ТОРПЕДОЮ.

БЕРЛІН, 3. січня. — Телеграма з Медіоляну до Ціріху (в Швайцарії) доносить, **що французький воєнний корабель „Веріте" находить ся недалеко пристани Мальти в сильно ушкодженім стані.** Ушкоджене корабля спричинила торпеда німецької підводної лодки.

Воєнний корабель „Веріте" числив 14.870 тон. Його залога складала ся в часі мира з 735 людий.

—o—

АЛІЯНТИ МУСЯТЬ РАЗ НА ВСЕ ПОЗБУТИ СЯ СВОЇХ ЗАБОРЧИХ МРІЙ.

АМСТЕРДАМ, 3. січня. — Німецька часопись „Франкфуртер Цайтунг", обговорюючи мирові услівя Німеччини, пише у вступній статі отсе:

„**Коли нині мають бути усталені услівя будучого мира, то аліянти мусять передівсім раз на все позбути ся своїх заборчих мрій. Росія мусить зречи ся своїх надій на загарбане Царгороду, Балкану і Галичини, Франція на загарбане Альзації і Льотарингії, а Сербія мусить позбути ся мрій на розширене своєї держави коштом територій Австро-Угорщини.**

„**Аліянти натомісць мусять згодити ся на вирівнане деяких границь центральних держав і їх союзників, а Англія мусить признати свободу на мори".**

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
In Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

Всім своїм Передплатникам, Читачам і Прихильникам з днем Христового Різдва усього найкрасшого бажає РЕДАКЦІЯ.

З біжучої хвилі.

Бразилійська „Праця" (ч. 48) подає лист п. Гната Мартинця, який до війни був професором в українській ґімназії в Рогатині, а тепер, яко оберляйтнант, є військовим командантом Володимира волинського. Лист сей писаний 3. червня 1916 року й адресований до брата, Олекси Мартинця, в Прудентополіс (Парана, Бразилія). В тім листї говорить ся:

Дивує мене, як Ти дістаєш „Украініше Нахріхтен", де Ти читав про мою рану, і що я є тут. Я цікавий, чи Ти дістаєш „Діло". У ньому з 28. або з 29. мая був опис про отворенє тутешної (у Володимирі волинськім) української школи. Я був тоді на сїм торжестві і вір менї, що плакав з вражіня, чуючи, як малі дїти деклямували й співали по українськи. Таких хвиль я мав много в житю.

Торжество зробило на людий велике вражінє. Вони пораз перший, по довгих лїтах, заговорили свобідно українською мовою; їм дозволено вчитись по українськи в школах — публично співати свої пісні. В окрузї є 7 шкіл; учителї зі Львова. Дня 1. мая я одержав відзнаку „Сіґнум Лявдіс".

З Вашінґтону доносять, що австрійсько-угорське правительство має намір злучити Хорватію, Босну і Дальматію в окрему самостійну провінцію. Населенє тих країв виносить около 6 міліонів людий, з котрих переважна часть є славянського походженя.

Дальше доносять, що на случай, коли би центральні держави мали змогу диктувати по війнї услівя мира, до повисше наведених країв будуть долучені також Сербія і Чорногора. В сей спосіб утворена держава мала би позістати під протекторатом Австро-Угорщини.

Також ходить чутка, що австрійське правительство заявило готовість злучити Галичину з Польщею на случай, коли мирова конференція признасть независимість нового польського королівства.

Російська цензура дозволила часописям поміщувати статї про смерть Грицька Распутіна. Можна також розписувати ся про історію його житя.

Професор Павло Мілюков, провідник кадетської (конституційно-демократичної) партії і Володимир Пуришкевич, заступник голови „Союза істінно русских", дістали богато телеґрам з признанєм за те, що вони розкрили лиху роботу, якої провідником був Распутін.

Часопись „Биржевыя Вѣдомости" відмовила ся писати щонебудь про сильні впливи Распутіна на хід російської полїтики, заявляючи, що великою помилкою є вірити, що по його смерти в Росії змінять ся політичні обставини.

„Рѣчь", обговорюючи впливи Распутіна на високих правительственних урядників, пише:

Його рада була конечна в кождій справі, і кождий, хто задумав щось робити, мусів звертати ся до нього. Не о Распутіна одначе тут ходить, лиш о ті обставини, які позволили такого рода чоловікови відгравати таку важну ролю. Распутін мав таку силу, що його опінія була конечна для ухвали якоїнебудь резолюції в думі.

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ.

Завтра сьвято Різдва Христового. Завтра сьвято любови і мира, як каже сьвята церква. „На земли мир і во человіціх благоволеніє".

Завтра сьвято Різдва Христового... І мов на глум звенять отсї слова. Се-ж бо вже трете Різдво з оружем в руці стрічають наші братя за морем. Завтра сьвято Різдва Христового, а завтра упадуть тисячі трупів, потечуть широкі струї християнської крови.

Завтра по цілій широкій Україні загомонять дзвони, звіщаючи Різдво Христове, а міліонам вдів і сиріток покотять ся рясні сльози... Лиш плач і смуток довкола.

* * *

А нині ми тут, в Америці, і наші рідні на Україні засядуть до сьвятої вечері... І ревно заридає неодна старенька матїр, безщасна жінка з діточками, сестра кохана гірко заплаче.

Деж син старенької матери, де батько діточок дрібненьких, де брат, де дівчини коханий? І всім їм у відповідь потечуть криваві сльози, защемить болючо серце.

Нема їх! Нема! Вони далеко від вас бродять...

Вже більше не побачиш, старенька мамо, свого єдиного сина; не порадиш ся, жінко, мужа дорогого; не пригорнете ся, дїти, до свого батька; не заговориш, сестро, до рідного брата; не прийде, дівчино, твій суджений до тебе. Не побачите вже їх. Вони далеко від вас, далеко...

Твій, мамо, син лежить посеред поля; а батька вашого, діти, вже нема; твій, дівчино, любий, хлопець твій коханий давно вже з сьвітом розпрощав ся.

І пійдете ви шукати за ними і слїду не знайдете, бо ні хреста нема над ними, не висипано їм могили, не засадив там ніхто червоної калини.

* * *

Сьогодня Сьвятий Вечер... Колись ми ждали мов щастя сього дня.

А нині?...

Колись були веселі всї, радїла вся родина, а нині з кровавим серцем сїдає кождий до вечері.

Нині вдова нещасна з дрібними діточками ридає, плаче під стріхою чужою.

Нині засяде жінка з дітьми до вечері і заплаче гірко. — Нема її мужа! Він згинув в кровавім бою, або конає на Сибіри серед морозів лютих.

* * *

Недавно ще ми всі разом, ціла родина, сиділи при вечері, складали желаня одні другим. Всї ми тоді раділи.

А нині?... Нині не так воно. Нині ми розбрили ся по чужині, а наша хата як не згоріла, то стоїть пусткою. Нас доля загнала в Америку, других в холодну Сибір, а треті таки на своїй рідній землї бродять по колїна в крови. Колиж знова разом зійдемось?...

* * *

Жиємо ще надією, що не всїх дорогих потратимо; ще може хто останеть ся між живими. Коби остав ся, а то инакше не будемо всилї перенести тих страт, які ми тепер понесли.

* * *

Ми тут засядемо до вечері і, на згадку про рідний край, неодному покотить ся сльоза кровава.

А може неодин буде нині веселити ся і навіть не згадає про свого старого батька, про стареньку і знеможену матїр... Та чи було би в кого таке камінне серце? Чи син або дочка, які тут пробувають, забули би про свою родину?

* * *

Длятого ми, коли нині засядемо до вечері, повинні згадати і про тих, що в старім краю, у Ґміндї, Вольфсберґу і в инших чужих місцевостях, або на Сибіри, вже два роки житє своє коротають, два роки вже голодують і нині вони вечеряти не будуть.

Веселїм ся, але й про тих нещасливих згадаймо! Згадавши, зложім нині для них свою скромну, бодай маленьку жертву.

Сею жертвою спинимо сльози з очий невинних сиріток, розвіємо смуток нещасливих вдів і виратуємо від смерти тих, що на Сибіри конають.

ХРИСТОС РАЖДАЄТЬ СЯ!

Глубоко під землею, де ясне сонце, ні місяць, ні дрібна зірка ніколи не загляне, а чорна тьма, чорнійша від чорного угля, відвічно панує, працює молодий, здоровий та сильний майнер. На голові його миготить блїдо закінчена, олійна лямпка, і хоч рясний піт густими каплями по чолї спливає, лице його веселе, очи повні надії, бо ось за хвильку скінчить ся тяжка праця, вкаже ся прекрасне, ясними промінями сіяюче сонце, а груди зачерпнуть і відітхнуть сьвіжим, чистим, скріпляючим воздухом. Ще недовга хвилина, а він в товаристві і при боці вірної жінки та любої дитинки засяде до вечері і зазнає так конечного по тяжкій праци солодкого відпочинку.

Нараз дасть ся чути глухий, зловіщий, гейби від далекого грому походячий удар. Чорні стіни вузкого коритаря тріщать та ломлять ся, на голову майнера сиплеть ся дрібне углє. Блїда лямпка гасне... темна ніч западає... а нещасний робітник, присипаний чорним углєм, паде на землю.

Минає кілька хвиль. Всьо успокоїлось і запанувала страшна, мертвецька, гробова тишина. Плинуть хвилї, переминають в зловіщій тишині години і мож почути приглушений, гейби з темного гробу добуваючий ся, повний болю стогін людський. Грубо насипана верства дрібного угля порушаєть ся, а зпід неї підносить ся висока стать присипаного майнера і прямує в сторону тяжким каменем приваленого виходу. Зі страхом серед чорної пітьми пересувають ся по зимнім камени дрожачі пальці нещасного чоловіка, але він ніде не знаходить отвору — довкола холодний, вохкий камінь; страшна, очи осліпляюча тьма.

Живцем закопаний! Засуджений на смерть, смерть голодову, страшну, бо повільну! А там дома — там вірна щиролюблячa жінка і дорога, одинока, люба дитина нетерпеливо очікують, виглядають мужа і тата. Плачуть, бідні, а їх кормитель, безсильний, потовчений, в темнім гробі за житя похований, страшну смерть зустрічає. Гадка про дім і родину розпукою його наповняє. І він зболїлий, ледви на ногах тримаючий ся, останки сил добуває, пястуками ударяє в острий камінь, який калїчить і кровавить його долоні. Ще одна проба... друга... десята — все надармо! Скала непоборима!

Нещасливий вязень, умучений, безсильний, позбавлений всякої надії на ратунок, паде омліваючи на землю. Серед сього минають години і днї, які в чорнім гробі для повільно вмираючого чоловіка роками видають ся. Надія на ратунок, на житє чимраз слабша, чимраз дальше втікає, а опир передчасної смерти чимраз близше підступає і чимраз сьміливше своїй жертві в очи заглядає.

Втім дасть ся чути глухий, далекий гомін голосів людських; чути чимраз виразнійше удари джаґана о твердий, загороджуючий вихід камінь, який під сильними ударами дрожить, рушаєть ся, кришить ся, ломить ся, а вкінци паде. Через повсталий отвір входить сьвіжий, холодний воздух, падуть блїді, тьму проганяючі лучі сьвітла горіючих лямп; чути голоси людий. Нарешті входить і сам освободитель. Він подає нещасному, засудженому на смерть вязневи, спасительну руку, випроваджує його з гробу і на сильних плечах виносить зпід землї на верх. Мов чаром ділає на нього теплий, відсьвіжуючий, запашний воздух. Ясні промінї сонця отвирають засліплені чорною тьмою очи, довкола шиї сповивають ся ніжні руки люблячої жінки і чути солодкий, милозвучний голос пригортаючої ся до грудий дорогої, любої дитини. Пяний від радости паде він на колїна, взносить повні горячих слїз радости очи в гору, до неба, і дрожачим зі зворушеня голосом кличе: „Слава-ж Тобі, Господи, слава Тобі! Конець моїй неволи, конець болю і терпіню, конець чорній пітьмі, бо отсе виджу сьвіт, виджу сонце ясне, вертаю до так дорогого менї житя. Слава, слава Тобі, Господи!"

* * *

Той нещасний майнер — се рід людський перед приходом Христа Спасителя. Той камінь, який привалив його і утворив гріб темний — се гріх первородний, який загородив людям дорогу до щастя вічного. А той освободитель — то Ісус Христос, котрий родить ся з Пречистої Діви Марії, освобождує нас з неволї діявола, ратує від вічної смерти і отвирає замкнені двері до царства небесного. І відси то ся безгранична радість, щастє і втіха, які в очах і на лици кождого християнина в день Різдва Христового так ясно малюють ся. Відси то і радість в нашім народі, бо нині „Нова радість стала, яка не бувала: над вертепом зьвізда ясна сьвіту засіяла".

* * *

Та — на превеликий жаль — не саму лиш чисту радість мож добачити в очах наших... Глубоко, на днї серця, видко скритий, чорний смуток, біль і горе! І відкиж той сум в так радіснім дни береть ся? Яка причина сього внутрішного болю? Де жерело того горя і тих слїз, які мимоволї в нинїшнім дни до очий тиснуть ся?

Відповідь легка... Вже третий рік, як сьвітлий ангел, сей віщун радости і спокою, сховав ся за чорні хмари, з яких огненні і смертоносні блискавки з гуком грому на наш нещасний, бідний український нарід сиплють ся.

Гень за морем, у нашій дорогій вітчинї ангел смерти вже третий рік царює. Тепла кров українська зрошує білі, снїгові покривала, а тисячі синів Церкви і України під червоним від крови снїгом нинїшний день Різдва Христового сьвяткують.

„Слава во вишних Богу і на земли мир!" — ангели новонародженому Цареви співають.

Так... на Україні мир... Українські дїти лежать спокійно, тихо, позамерзалї по лїсах і яругах. Наші села — пустинї! На місци церкви — купа грузів. На місци нашої рідної хатини — купа попелу. Чорно, глухо, сумно довкола... Не чути веселих коляд дїтий під вікнами... Морозний вітер свище, пси жалісно виють, тай пугачі переразливо й зловіщо пугають.

Але ось-там, посеред руїн, грузів і згарищ видко щось ніби хатину. Стоїть ся пустка без комина, з позабиваними дошками вікнами, на бік похилила ся. Війдім до неї і погляньмо. Велика, широка, але майже пуста, вохка кімната. Темно. Воздух гнилий, під ногами клапті зігнилої, помервленої соломи. Коло на-пів розваленої зимної печи видно троє дрібних діточок; босі, майже нагі, в брудних подертих сорочинках тиснуть ся до студеної печи. Ноженята висохлї, сині від зимна; в руцї тримають і гладжуть сиру, на-пів зігнилу бараболю. В другім кутї на тапчанї, прикрита брудним подертим мішком, лежить молода ще жінка — мама тих дїтий. Лице її висохле, запале і жовте, очи блискучі, уста спалені, чорні, а все те разом вказує, що страшна пошесть — голодовий тиф — забирає нову жертву. Тихо в хатї, бо в ній нема більше нікого. Батько умираючої пійшов боронити край, стареньку бабуню вбив безсердечний Москаль, коли боронила тай не давала збезчестити своєї доньки, а муж, не знаючи про се нічого, є під сю пору далеко за морем, в Америцї — празник Різдва Христового сьвяткує.

Цїлий край знищений, спалений. Земля пересякла червоною кровю, а чорний ворон, обсївши трупів, сумно і жалісно коляду співає.

Страшний се образ, від якого серце наше кровавить ся, але таких образів у нашім рідні́м краю є тепер тьматьменна!

Кождий з нас, без виїмки, є злучений тїсними узлами крови з кимсь, що в такий страшний час Різдво Христове там в краю переживає. І томуж то кожда душа нинїшного дня скиглить з болю, а серце дрожить зі страху і боязни про долю наших найблизших. І я навіть не беру ся розвеселяти засмучених, бо того болю ніхто не годен усунути. Я лише в нинїшнім торжественнім дни кличу із глубини зболїлої моєї душі: „Христос раждаєть ся! Славіть Його!" „Горі імієм серця!" Не тратьмо надії, не попадаймо в розпуку. Не згине наш нарід, нї наша церква. Чому? Бо „Христос раждаєть ся!" Він стане нашим вождом, розвине широко сьвітлий прапор сьвятої віри, двигне його високо. збере під нього всї розсипані, нещасні українські дїти і поведе в бій за правду і волю.

* * *

При тих словах розради в нашім загальнім смутку і болю отсею дорогою складаю в імени „Просьвітної Комісії" У. Н. Союза всім членам У. Н. Союза як найщирійші желаня сьвяточні. Новонароджений Ісус, який своїм приходом на сьвіт приніс потїху і радість цїлому сьвітови, най потішить і наш нещасний нарід український в його тяжкім, довголїтнім смутку і горю. Най обітре його горячі й гіркі слези, злагодить біль його глубоких, закровавлених ран, запалить ясне сьвітло правди, мира і любови тай допоможе на другий рік колядувати на сьвятій, рідній землї — **Свобідної, Вільної, Незавиcимої України!**

о. Володимир Сполїтакевич,
предсїдатель „Просьвітної Комісії"
У. Н. Союза.

КОЛЯДУЙТЕ НА ЖЕРТВИ ВІЙНИ!

Нехай не буде між нами нїодного, який, співчуваючи з недолею наших братів в рідним краю, не поспішив би з підмогою на нещасні жертви війни.

Жертвуймо всї! Жертвуймо по можности як найбільше!

Всї викази жертводавців і гроші треба посилати на адресу: Rev. E. SYDORIAK, 42 Van Buren St., Passaic, N. J. Чеки і моні-ордери треба виписувати так: Mr. K. KIRCZOW, Treas. of „UKRAINIAN ALLIANCE", Jersey City, N. J. Після волї жертводавців жертви можна призначувати на слїдуючі фонди: ФОНД ВДІВ І СИРІТ, ФОНД ЗАСЛАНИХ НА СИБІР І ФОНД СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ. Всї прислані жертви будуть оголошувані в „Свободї", „Америцї" і „Новім Житю".

Українська Рада в Америці.

ХРИСТОС РАЖДАЄТЬ СЯ!

ВСІМ ЧЛЕНАМ НАШОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ І ВСІМ ЇЇ ПРИХИЛЬНИКАМ ЖЕЛАЄ ВЕСЕЛИХ СЬВЯТ

Головний Уряд Українського Народного Союза.

КОЛЯДА.

(Співаєть ся на нуту: „В Вифлеємі новина").

Нема в сьвіті днесь добра,
Бо настала сьвіта війна.
Людий ріжуть і мордують
І законом все торгують
Лукаві.

Бог сказав всім: „Не вбивай!"
Щоб на земли був мир, рай,
Щоб всі люди ся любили,
Мирно, тихо в сьвіті жили
На славу.

Царі того не чують,
Людий ріжуть, мордують,
Мов би люди були змиї,
Перед Богом не такії,
Як царі.

Ти, народе, погибай,
Лиш цареви всьо віддай:
Дай маєток, дай здоровлє,
Сам іди на безголовє —
На війну.

Кидай жінку і діти,
За царів йди терпіти.
Жінка мліє, діти плачуть,
Тебе більше не побачуть
Живого.

Ось-такий на сьвіті рай —
Всьо, що маєш, царям дай,
А сам з нужди можеш вмерти
Або зьвірам дай ся зжерти
Ще живцем.

Діти плачуть, ридають
З війни тата чекають,
Але тато не вертає,
Бо вже в гробі спочиває,
В чужині.

Зглянь ся, Боже, на люди,
Най той мир вже раз буде.
Людська кровця не водиця
Проливати не годить ся
Надармо.

Гартфорд, Конн., 1. січня 1917.

Василь Булик.

ЯК СЬВЯТКУВАТИ РІЗДВЯНІ СЬВЯТА.

З нагоди Різдвяних сьвят хочу сказати кілька слів про їх сьвятковане.

Сьвята Різдвяні (як і Великодні і инші) є передівсім сьвятами народними, національними. Сьвяткуєть ся память релігійної події, тої події, яка дорога всьому українському народови — се одно, а друге, се сьвятковане прибране многими народними звичаями, витворене самим народом, що цілі сьвята мають характер чисто народного сьвята.

А всякі звичаї, то ґрунт народного життя. Звичаї в розумних народів, то велика сьвятощ народна, народне культурне майно. Дитина, що зжила ся з народними звичаями, з народними обрядами і піснями, не винародовить ся ніколи.

Я згадав, що розумні люди цінять свої звичаї і тут наведу кілька примірів.

Хто бував по англійських домах, по домах їх товариств, а навіть в банках, той бачив на стіні зроблену старосьвітську англійську піч, чи грубу, яку Англійці називають „гарт" в значіню домашного огнища. Нині в сїй печі не палять, а може дуже рідко; часом там під дрова кладуть електричну червону лямпу, щоби виглядало на огонь, тай тілько. Однакож ся піч, чи груба, є їх звичаєм, сьвятощию, яку кождий Англієць береже яко спільне всім Англійцям добро. Ся піч пригадує їм спільність всіх Англійців, пригадує їм, що всі вони потомки того народу, що колись мав такі печі. Дальше, ся піч є символом їх родинності, а з тим і народної сердечности, єдности.

Кождий з нас може бачити, як в пятницю вечером в жидівських домах сьвітить ся по кілька сьвічок (в Жидів субота зачинаєть ся від вечера в пятницю). Я свого часу запитав знакомого Жида з Росії, чоловіка дуже очитаного, чому він, яко чоловік сьвідомий, сьвітить сьвічки таксамо, як і меньше сьвідомі. Отже він дав мені таку відповідь:

„Жиди за великі економісти, щоби непотрібно висьвічувати сьвічки, бо сьвічки коштують гроші. А коли сьвітять, то не дармо. Вони знають, що се їх звичай, який відріжняє їх від других народів і вони сей звичай надівсе шанують — простий Жид, чи учений. Ті сьвічки пригадують кождому Жидови раз на тиждень, що він Жид і лише Жидом має бути. Він тими сьвічками показує і другим, що він не хто инший, але Жид і не встидаєть ся того. Але що важне — його діти привикають до того звичаю, вчать ся його шанувати, зживають ся з ним і виробляють собі думку, що й вони мають колись в своїх домах в суботу сьвічки сьвітити і своїм дітям той звичай передавати. Так бачиш — додав він на кінци — ті сьвічки виховують нам діти на Жидів".

Почувши таке, я здивував ся, бо мені і на гадку не приходило, що розумні люди таке значінє привязують до народних, чи народно-релїгійних звичаїв. І я з тої відповіди сам богато навчив ся.

Мені пригадало ся, як то в суботу можна бачити Жида, що йде до синаґоги, а його навіть 4 або 5-літний хлопець несе торбу з книжкою, чи чим другим для свого батька до моленя. Або їх „кучки", маца, гаманові уха і т. и. Не диво отже, що й одна жидівська родина між морем инших народів не винародовить ся. Вона в своїй хаті, в своїй родині і в своїй души плекає те все, що мала би між жидівською суспільностию і на рідній земли.

Недавно у Вінніпеґу можна було бачити таке: Зібрало ся кількох Арабів, вийшли на площу повбирані по сьвяточному і сповняючи якісь релїгійні обряди, закололи ягня, як є у них в звичаю. Хто бачив се, або чув, мусів відчути пошану до тих людий, що вміють дорожити сьвят.

Тоді я зрозумів також, чому то Жиди всі свої важні сьвята так урочисто сьвяткують. Ніхто з них не легковажить такого сьвята. Купці замикають склепи, а властителі склепів з фарм зїзджають ся до міста, щоби разом з великою своєю громадою сьвяткувати. І сьвяткуючи, не оглядають ся на нікого. Сьвяткують, ходять улицями в сьвяточнім настрою і байдуже їм, що хто про них думає. Тому їх всі шанують і не посьміють лихого слова про них сказати.

А в нас? Простий нарід сьвяткує свої сьвята врочисто, шанує народні звичаї, але знайдуть ся одиниці, що ніби в імя 20 віку, поступу і т. п. легковажать сьвята і звичаї, заподіваючи кривду собі, своїм дітям і свому народови. Поступова робота лише та, що корисна, обдумана.

Як же нам сьвяткувати?

За взір поставлю одну нашу сьвідому родину на фармах, з якої і я собі свого часу взяв примір.

Кожді сьвята сьвяткують ся в тїй родині як найвеличавійше, з усіми обрядами і звичаями. На Різдвяні сьвята мусить бути дідух, на столі сіно, в куті сніп, кутя, риба і взагалї богато ріжнородних старокраєвих страв — всякі пироги, голубці, капуста, і ще і ще і ще. Сідаючи до вечері, молять ся, а молитву проводить старий батько родини. Вечеряють з найбільшою врочистостию. По вечері переколядують усі коляди, бодай по кусникови, які лише є в кантичці, і то кожда особа в хаті мусить колядувати. Нехай вчить ся, нехай привикає до свого — кажуть. Потім, заспівавши „Рождество твоє", співають вже всяких сьвітських. Молодші не лягають спати зовсім; одно другого піддержує, щоби досьвіта, не спавши, бути в церкві. І в день Сьвятого Вечера зовсім постять, або ідять лише з олієм. І цілі сьвята сьвяткують до найменьших подробиць так, як лише можна. Подібно з усіми иншими сьвятами і звичаями.

І мушу сказати, що сї люди робили то все найбільше сьвідомо, сказатиб — з обчисленем. Сьвяткуємо, бо се наше народне — казав кождий член сеї родини — без огляду на те, чи се приказує нам церковний, чи який авторітет, або ні. Се наші народні сьвятощі і ми їх шануємо та дбаємо, щоби молоде поколінє те все від нас перенияло і новому поколінню передало.

„А колиб Англієць, чи який инший чужинець побачив те все у вас, що би казалиб?" — питав я.

„Сказалиб, що се наші народні звичаї і тому ми їх шануємо і будемо шанувати", — казали вони.

Сї люди не думали, що без того не можна жити (як дехто каже: вона! хиба без того жити не можна!), але вони розуміли, яку неоцінену вартість мають народні сьвята, звичаї і обряди. Тому в них усе народне було як найбільше сьвяте. А вже особлившу вагу клали на дітий і молодіж, щоби та зрозуміла, чому і пощо все те робить ся, щоби вона брала участь в усіх обрядах, розуміла їх, одушевляла ся ними.

То була дуже сьвідома родина, що дала мені взорець, як треба свої народні сьвятощі шанувати. І коли я добре обдумав, то побачив, що се вповні сьвідома і розумна робота і що так повинен би поступати всякий Українець.

Отже бажаючи всім читачам „Укр. Голосу" і всім Українцям веселих сьвят — скажу, що мою горячим бажанєм було би, щоби кождий Українець сьвяткував так, аби ніодна дрібка з нашого звичаєвого майна не пропала і щоби молоде поколінє навчило ся сьвідомо шанувати все, що наше рідне: сьвята, коляди (пісні), щедрівки, всі обряди і звичаї. Навчіть ваших дітий всего того, — се була би моя послідна просьба.

По домах сьвяткуйте, а в читальнях, Народних Домах і всяких товариствах уряджуйте для дітий деревця-ялинки, навчивши їх перше коляд.

В. П-л.

„Український Голос".

СКЛАДАЙМО ЖЕРТВИ НА ГОЛОДУЮЧИХ В ГАЛИЧИНІ!

Подаєть ся до відома українській громаді в **Дітройт, Міш.**, що члени товариства „Бандурист" шійдуть колядувати підчас Різдвяних сьвят на голодуючих в старім краю. Ми віримо, що українська громада в Дітройт, розуміє те страшне положенє, в якім знаходить ся нині наша рідня в старім краю. Коли ми, живучі під сю пору в Америці, приготовляємо ся до урочистого відсьвяткованя сего сьвята, то наші братя і сестри в старім краю, позбавлені навіть найпотрібнійших средств до житя, будуть сьвяткувати Різдво Христове в холоді і голоді. Тому нашим обовязком, Дорогі Братя і Сестри, є йти з колядою підчас Різдвяних сьвят, аби нашим рідним у старім краю подати хоч невеличку матеріяльну поміч, на котру вони від нас так нетерпеливо чекають. Ми віримо, що українська громада в Дітройт, котра вже нераз дала доказ свого патріотизму щодо запомогової акції рідному краєви, і тепер від сього не відмовить ся, за що товариство „Бандурист" вже наперед в імени голодуючих у Галичині складає жертводавцям щиру подяку. Імена всіх жертводавців будуть оголошені в українських часописях в Америці.

За уряд тов. „Бандурист": Т. Війтович, м. голова; А. Чарнецький, кас.; С. Мостовий, секр.

Осип Логин.

ДЕ МОГИЛИ?

В темну нічку в чистім полі
Сьвіжу землю зрили;
Лиш по запаху пізнати,
Що десь є могили.

Ні хреста там не встромили,
Не всадили цьвітну;
Тихо похорон відбув ся,
Лиш місяць був сьвідком.

Замісць насипу в тім місци
Земля ся осіла...
Не ридали батько й мати,
І мила не мліла.

Як небіщиків ховали,
Ніхто не молив ся;
Навіть місяць закрив очи
Й між хмари тулив ся...

І ракети й рефлєктори,
Мов страшнії громи,
Осьвітляли темну нічку
Раз-враз, без утоми.

Так ховали цьвіт-надію,
Голови буйнії,
Що змагались розірвати
Окови тїснії...

Вже могил тих не віднайде
Ні батько ні мати,
Бо вже певно по кістках їх
Почали орати!

Чиж так мали би пропасти
Могили героїв,
Що за край свій рідний, бідний
Лягли серед боїв?..

Не плач, мила, не плач, тату,
Не плач, бідна мати!
Вам могил тих в наших серцях
Треба пошукати!

Тут останутъ ся на віки
В пошані і чести;
Не зриє їх рільник плугом,
Ні жадоба мести!

Не подопче брат невірний
Своїми ногами
Ні насипу, ні травиці,
Ні цьвітки, ні ями!..

А з зоораних тих костий
Й з молодої крови
Будуть вольній Україні
Тривкії основи!

Мт. Кармел, Па., 2. січня 1917.

РОДИМЦІ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА, БО СЕ ОДИНОКА І НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ В АМЕРИЦІ!

ВОЄННІ ІГРИЩА.

Ніщо не обезпечує так воєнних успіхів, як добре стратеґічне і тактичне підготоване. Стратеґія повинна бути вишколена в часі мира, довгий час перед війною, а тоді вона є успішною. Воєнні ігрища, при помочи котрих вишколюють ся німецькі офіцири, є здаєть ся найліпшим приготованєм.

Ті ігрища видумав і увів в житє 50 літ тому назад ґенерал Мольтке. Вони подібні до гри в шахи. Дошка поділена на квадрати, а кождий квадрат має означене число миль. Офіцири дістають задачі із тактики і стратеґії. Над ними вони мусять глибоко задумувати ся. Коротше сказавши, нинішні німецькі офіцири вичували ся стратеґії при помочи шахів.

Коли ґенерал Мольтке виявив свої пляни щодо воєнних підготовлень, то стрічав тоді великі непримчисти. Його висьмівали, піддавали в сумнів його військові спосібности, а навіть противили ся принятию його пляни за основу німецької воєнної тактики.

Нині мілітарні круги Німеччини з великою пошаною згадують ґенерала Мольтке. Завдяки добрій стратеґічній тактиці, основаній на плянах ген. Мольтке, пруська армія в 1866 р. в девятнацйять днів по вповідженю війни побила австрійські полки під Кеніґрецом. Тасама тактика дала Німцям змогу побити Французів протягом 7 тижнів і днох днів в 1870 році. І нині успіхи центральних держав основують ся на тійсамій тактиці. Нині та тактика робить Німеччину побідницею на всіх боєвих фронтах. Вагу сеї стратеґічної тактики зрозуміла Японія, тому завела її в свойій армії.

Англія покладає свої успіхи вже більше на хоробрість своїх жовнірів. Тепер вона зрозуміла, що така тактика не приносить успіхів і через се в армії і у воєнній фльоті вона поробила богато змін.

Злучені Держави під сим зглядом військовим стоять дуже лихо. Нинї воєнна фльота, хоч і як велика, є дуже лиха. Тут конґрес рішає, скільки треба кораблів, офіцирів і жовнірів. Конґрес, що правда, стоїть в тісній звязи з міністерством війни і з воєнною радою, але морські офіцири не мають тут рішаючого голосу. Через се вони не вносять ніяких проєктів щодо уліпшеня воєнної фльоти і т. п., бо знають, що їх голос, се голос вопіющого в пустини.

Адмірал воєнної фльоти Злучених Держав, Фіск, радить, аби в Злучених Державах увести воєнні ігрища, які основували би ся на движимих образках.

Скандали на царськім дворі.

МОНАХ ІЛЮДОР ПРО ПРИЧИНИ ЗАМОРДОВАНЯ ГРИГОРІЯ РАСПУТІНА.

Ілїодор, „скажений монах", який свого часу мав надію на царськім дворі в Петроґраді здобути більший вплив ніж сам Распутін, кинув на причини його замордованя нове сьвітло.

Ілїодор перебуває під сю пору в Ню Йорку і розпочав в жидівській часописи „Таґ" оголошувати свої артикули, в яких розкриває відносини, котрі панували на царськім дворі в Петроґраді.

Коли телеґрами принесли вістку про замордованє Распутіна, в редакції часописи „Таґ" зявило ся богато кореспондентів, щоби почути від Ілїодора поясненя про можливі причини замордованя Распутіна.

Після гадки Ілїодора замордованє Распутіна має не лише підклад політичний (Распутін старав ся впливати в користь Німеччини), але воно стоїть також в звязи з романтичною любовию в російських дворських кругах.

Телєґрами з Лондону вказують, що підозрінє впало на князя Юсупова. Згадуєть ся також, що три рази роблено замах на житє Распутіна, а доконано остаточно при співучасти правительства. Справа князя Юсупова є тепер в слідстві. Ілїодор заявив, що Распутіна вбив князь Фелїкс Юсупов та що Распутін помер „яко про-Німець і яко архиворог, який старав ся внести нещастє в родину Фелїкса".

„Я вірю, — говорив Ілїодор — що Распутін вже не жиє. Я покинув Росію з причини, що Распутін відніс побіду, беручи верх над царем. В противнім случаю мене були би засудили на смерть.

„Перший замах на замордованє Распутіна мав місце 12. липня 1914 р. Дівчина, Хирія Гусєва, виконала на нього замах. Вона була доброю моєю приятелькою. До сего кроку дав повід сам Распутін, який хотів допустити ся супроти неї насильства. Замах не вдав ся, бо ніж був за довгий. Распутін постарав ся о те, що не переведено ніякого слідства і ціла справа не вийшла на денне сьвітло. Він заслав її в Сибір, де вона по нинішний день пробуває. Хирія Гусєва походила з міста Царицина. Распутін обжалував тоді мене, що я післав її, аби вона його замордувала.

„Другий замах на житє Распутіна лучив ся з кінцем січня або з початком лютого 1916 р. Міністер для внутрішних справ прислав до мене російського урядника, офіруючи мені 100.000 долярів за те, щоби я наймив пять людий в цїли замордованя Распутіна. Я оголосив сей заговір, подаючи його публично до відома в російській пресі.

„Третій замах вдав ся. Распутін не жиє як з політичних так з романтичних причин.

„У вересни 1916 р., будучи вже в Ню Йорку, я повідомив російське посольство про заходи Распутіна, який старав ся привести до заключеня окремого мира між Росією і Німеччиною. Мене повідомило тоді англійське посольство, що пороблено старання в цїли усуненя з дороги Распутіна. Я не можу заперечити лучности між тими двома подіями, а іменно моїми відкритями, які я зробив в англійськім посольстві у Вашінґтоні, і теперішним замахом на житє Распутіна.

„Однак від хвилї, коли в сїй афері згадуєть ся імя князя Юсупова, я прийшов до переконаня, що замордованє має підклад не лише політичний, але також романтичний. Родина князя Фелїкса Юсупова Сумарокова Ельстон є богатша ніж сам цар. Ся родина є найбогатша в цїлій Росії. До сеї любовної афери належали отсї особи:

„Распутін, я сам, князь Фелїкс, його жінка, Ірина Александровна (донька великого князя Александра Михайловича), дворська дама Ляхтіна і Марія Головіна, сестрінка жінки великого князя Павла Александровича, стрия царя.

„В червни 1913 р. князь Фелїкс, який є тепер вмішаний в сю справу, оженив ся з княжною Ириною. Марія Головіна удержувала через довгий час любовні зносини з князем Фелїксом. Вона є моєю доброю приятелькою. В розмові зі мною (я був духовним) вона часто оповідала мені, не на сповіди, але як в розмові зі своїм приятелем і духовним. Вона відкрила передімною сї справи, про які тепер говорю. Я сказав їй тоді, що князь Фелїкс вибрав собі иншу на жінку та що вона не повинна до сего вмішувати ся.

„Однак Головіна не могла себе перемогти. По весїлю написала лист до Ляхтіни отсього змісту: „Мене позбавили мого скарбу, але маю надію, що при помочи Распутіна зможу положити конець своїм мукам". Ляхтіна показала мені сей лист, питаючи о пораду.

„Я просив Головіну, аби вона забула на Фелїкса.

„Распутін був під деяким зглядом над-чоловіком. Він вмів бавити ся серцями; він вмів заключати подружа між такими, що не любили ся, але також і гасити любов, відповідно до того, чого потребував.

„Распутін удав ся до замку князя Ельстона. Старав ся вплинути на Фелїкса в тім напрямі, аби ослабити любов Ірини до Фелїкса. Його цїлию було звести його до купи з Головіною. Се тривало через три роки. Вкінци Фелїкс не міг сего видержати і положив Распутінови конець.

„Распутін погиб яко політичний ворог, який старав ся намовити Росію до окремого мира, і яко великий ворог, котрий робив зусиля внести нещастє у родину князя Фелїкса.

„Распутін, — закінчив своє оповіданє Ілїодор — був тим, котрий надав мені прізвище „скаженого монаха". Се був найліпший спосіб, щоби мене позбути ся. Ви знаєте французьку приповідку: Коли хочеш, щоби пса вбили, оповідай людям, що він сказив ся".

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Тов. „Бандурист" в Дітройт, Міш. Ваша відозва прийшла до нас аж в середу пополудни, коли четвергове число було вже видруковане. Містимо її в нинішнім числї „Свободи".

Всїх, що надіслали до друку коляди, а тих коляд не поміщено в нинішнім числї, повідомляєть ся, що вони були невідповідні до друку.

М. В., Шікаґо, Ілл. Вірш до друку не надаєть ся.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

З огляду на Різдвяні сьвята слідуюче число „Свободи" (4) вийде аж в четвер (11. с. м.).

Убийник поїде до Німеччини.

Обжалуваний о злочин убийства дівчини в Гістрові, провінція Мекленбург в Німеччині, Поляк Владислав Кубіцкий ставив ся на переслухане перед суд в Джерзи Сіти, Н. Дж. Судія Карпентер узнав його провину за злочин і він мусить їхати до Німеччини. Коли однак Німеччина не забере його відси протягом двох місяців, то джерсисітські власти увільнять його і більше за тусаму провину арештувати не будуть.

Число нещасливих випадків в стейті Пенсильванія протягом 1916 р.

Департамент праці і промислу в Гарісбургу, Па., виказав число нещасливих випадків в 1916-тім році, які лучили ся підчас праці в копальнях угля і в зелізних фабриках в стейті Пенсильванія. Се число виносить 251.488, з чого 8.587 випадків потягнули за собою фатальні наслідки.

Гураґан знищив школу і убив 15 дітий.

Сильний гураґан, який навістив місцевість Блакер, Окла., завалив школу, в якій саме тоді відбувала ся наука. 15 дітий, по більшій части дівчатка, знайшли свою смерть під руїнами школи. Учителька пропала. Сусіди кажуть, що вона згинула підчас катастрофи, а її тіло вхопив гураґан і поніс в незвіснім напрямі.

Убийник філядельфійської моделістки поповнив самовбийство.

Минувшої неділї розійшла ся вість, що у Філядельфії, Па., замордовано прегарну моделістку (таку женщину, що служить артистам за модель), паню Грейс Робертс. Поліція зараз кинула ся в погоню за убийником. По 4-дневних пошукуванях підозрінє впало на молодого хлопця, Бернарда В. Люїса з Пітсбурга. Саме в день, як поповнено убийство, Бернард Люїс відвідав паню Робертс. В четвер (4. с. м.) телеграми рознесли вість, що філядельфійська поліція пошукує за Люїсом. Люїс саме тоді перебував вже в Атлантик Сіти, Н. Дж. В тім місті його дуже добре знали і поліція з Атлантик Сіти зараз повідомила про се головну поліційну кватиру в Філядельфії. Капітан філядельфійської поліції припоручив поліційному капітанови в Атлантик Сіти заарештувати Бернарда Люїса, і капітан з кількома детективами удали ся до готелю „Стейт Вілля", де перебував Люїс. Прийшли під двері мешканя і запукали до дверий. Із середини відізвав ся голос із запитом: „Хто се?' На сей запит капітан відповів: „Ми маємо до тебе справу, пускай до середини!"

„Ол райт" — відповів Люїс. Хвиля спокою. Нараз дав ся чути сильний вистріл. Поліція вдерла ся до мешканя і побачила Люїса вже неживого.

Бернард В. Люїс був сином богатого властителя копальні угля в Пітсбургу. Від початку війни аж до останної хвилї свого житя занимав ся висилкою амуниції до Европи.

Слідство в справі убийства пані Г. Робертс провадить ся дальше.

НОВИНКИ.

Заворушенє в Москві.

Зі Стокгольму доносять, що в четвер, дня 28. грудня 1916 р., на улицях міста Москви розіграли ся криваві сцени. Жовніри стріляли до народу. В часі сих заворушень впало около 100 осіб.

Друга телеграма потверджує повисшу вість і крім того доносить, що поарештовано богато осіб. Між арештованими находить ся також командант московської поліції, Щельнко, і князь Львов.

Убийство думського посла Йолоса.

Телеграми донесли вість про смерть посла російської думи, Йолоса. Йолос, як загально сподівають ся, впав жертвою політичної руки.

Російський міністер судівництва зрезиґнував.

З Петрограду доносять, що російський міністер судівництва, Макаров, зрезиґнував. На його місце заіменовано сенатора Добровольського.

Загадочна смерть Распутіна.

Про смерть російського монаха „сьвятого чорта" Росії, почали богато розписувати ся. Всїх именно цікавить, що і хто є безпосередною причиною його смерти. Підозрінє паде на двох молодих мущин з висших кругів петроградської аристократії. В суботу (30. грудня 1916 р.) два мущини заїхали автомобілем перед один дім при улици Короховайній; з дому вийшов мущина подібний до Распутіна і всїв до автомобілю. Всї три поїхали до палати князя Юсупова. В кілька хвиль з городу дали ся чути стріли. По хвили тіло убитого мущини завинено в плащ і занесено до автомобілю, котрий рушив з місця і поїхав в сторону Петровських островів на ріці Неві.

В неділю люди, які проходжували ся по березї Неви, запримітили сліди крови. Ступаючи крок в крок за кровавими слїдами, вони прийшли на місце, де лежав труп Распутіна.

Хто спричинив смерть Распутіна, сього — як вже сказано висше — ще доси не вияснено. Підозрінє паде на молодшого князя Юсупова. Молодший князь Юсупов є свояком царя. Його жінка є дочкою великого князя Александра Михайловича і великої княжни Ксенї, сестри царя Миколи.

СЬМІШНЕ.

В школї.

Учитель: — Пес навчить ся штучок, але він не здає собі з того справи; не розуміє, що робить, бо він не має душі. — Петре! А скажи но менї, чи пес може грати в карти?

Петро: — Ні!

Учитель: — А то чому?

Петро: — Бо гроший не має.

Не перебивайте один другому.

Коли французький король Генрик IV. переїзджав через одно маленьке місточко у Франції, то напроти нього вийшла місцева депутація. Один з урядників став виголошувати привітну промову, коли втім осел, що пас ся недалеко, почав перазливо ричати.

— Один по другім, панове, — сказав король. — Один по другім. Не перебивайте один другому, бо вас не можу зрозуміти.

В аптиці.

До аптики входить молода, елеґантно убрана панна:

— Чи не можна би, пане аптикар, зажити рицинового олійку, але так, аби не почути неприємного смаку?...

— Прошу! Прошу сідати, зараз приготовлю. Нинї досить зимно, може би панночка позволила скляночку горячої чоколяди?

— З охотою.

Хвиля перерви.

Панна вже випила чоколяду і починає нетерпеливити ся...

— Чиж скоро приготовите вже лікарство? — питає.

— Якто? То панна не чула?

— Чого?

— Та олійку? Він був прецінь в чоколяді!...

— Мій Боже! Таж то мало бути для мого молодшого брата, але не для мене...

В суді.

— Ви де родили ся?

— На селі.

— Кілько літ маєте?

— 28.

— Жонаті?

— Так.

— З ким?

— З женщиною.

— Не плети дурниць, чоловіче; всї прецінь жиють з женщинами.

— Перепрашаю сьвітлий трибунал! Я приміром маю сестру, котра жиє з мущиною...

Тепер нема дурних.

— Бій ся Бога, Настуню. Таж я в двайцять четвертім році повдовіла, а в двайцять пятім знова вийшла заміж. А ти кінчиш вже 25 і ані руш...

— О, моя мамцю! Давнійше було більше дураків, а тепер їх вже рідше буває.

Без надуми.

Учитель: — Хлопче, скажи менї, яке звіря достарчає нам шинок.

Ученик (без надуми): — Різник.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

До хвальних Братств і Товариств в Філядельфії, Па.

Повідомляєть ся і просить ся Братства і Товариства, щоби не робили в той самий час балю або представленя, бо Бр. св. Петра і Павла, від. 109 Провидіня виренгувало галю на баль, який відбуде ся дня 12. мая 1917 р. Просимо всї Братства і Товариства, щоби не устроювали жадної забави в той день, бо се не принесе користи ні їм ні нам. Лучило ся, що Братства і Товариства робили баль на одну суботу, отже не мали користи як одні так і другі. Тож даємо перестрогу, щоб таке не лучило ся і сим разом. — За уряд Братства: Іван Витязь, секретар. 3

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

ЗАХОДОМ СЕСТР. СВ. ОЛЬГИ, ВІД. 315 У. Н. СОЮЗА

— устроють ся —

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ

БАЛЬ

В СУБОТУ, ДНЯ 20-го СІЧНЯ 1917 Р.

в WHITE EAGLE HALL,

335 Newark Ave., Jersey City, N. J.

ПОЧАТОК ТОЧНО О ГОДИНІ 5-ІЙ ПОПОЛУДНИ.

Музика проф. П. КЕЛИЧАВИ.

ВСТУП 25 ЦЕНТІВ.

Половина доходу з БАЛЮ призначена для бідних вдів і сиріт в старім краю.

На сей баль запрошуємо сердечно всіх Українців і Українок, а ручимо, що кождий і кожда чесно і добре забавить ся та будете мило згадувати сей весело перебутий вечер. Не забудьте прийти навеселити ся на сім бали. — За добру забаву ручить

3.8 КОМІТЕТ.

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОГО ПРОСЬВІТНОГО ДРАМАТИЧНОГО КРУЖКА ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА В МІННЕАПОЛІС, МІНН.

відограєсь пораз перший дуже гарне представлене

ХМАРА

драма в 5-ох діях Суходольського зі співами, хорами і танцями

В СУБОТУ, ДНЯ 13-го СІЧНЯ 1917 Р.

в „Джерман Гол", 1109 Мейн улиця, Н. І. Міннеаполіс, Мінн.

ПОЧАТОК О ГОДИНІ 7.30 ВЕЧЕР.

Просимо всїх Українців з Міннеаполіс і з поблизьких околиць прийти на се гарне представлене. Штука дуже гарна. 3

Хор під проводом Т. ДЯДОНА. Режісер: БУРЛАКА.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

ЗАХОДОМ БР. СВ. СТЕФАНА, ВІД. 391 У. Н. СОЮЗА В ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

— відбуде ся —

ТРИНАЙЦЯТИЙ БАЛЬ

В СУБОТУ, ДНЯ 10. ЛЮТОГО 1917 Р.

В ARLINGTON HALL,

cor. Grand Street & Summit Avenue Jersey City, N. J.

ПОЧАТОК О ГОДИНІ 3-ІЙ ПОПОЛУДНИ.

БУФЕТ У ВЛАСНІМ ЗАРЯДІ.

Музика проф. П. КЕЛИЧАВИ.

ТІКЕТ 25 ЦНТ.

На сей наш баль запрошуємо всїх старших і молодших, а ручимо що кождий чесно і добре забавить ся та буде мило згадувати сей весело перебутий вечер. Не забудьте прийти повеселитись на сім бали. 3,16

Тікети на сей баль можна набути у предс. Йосифа Долошицького, секр. Ів. Мікули і у кас. П. Пацали.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

ТОВАРИСТВО „УКРАЇНСЬКИЙ ХОР" В НЮ ЙОРКУ

— відограє —

В ПОНЕДІЛОК, ДНЯ 8-го СІЧНЯ 1917 Р.

В MANHATTAN LYCEUM,

64 E. 4th Street, New York, N. Y.

ораторію сценїчну в 4. діях, а 5. відслонах, І. Луцика,

ВИФЛЕЄМСЬКА НІЧ

ПОЧАТОК О ГОДИНІ 7.30 ВЕЧЕРОМ.

МУЗИКА Т-ВА ІМ. ЛИСЕНКА ПІД ПРОВОДОМ п. П. ГУМЕНЮКА.

ЦІНА ТІКЕТІВ: І-рядні 75 цнт.; ІІ-рядні 50 цнт.; ІІІ-рядні 35 цнт.

Тікети можна набути перед представленем у п. Лазути, 220 Іст 3-та ул., у п. Мельника, 414 Іст 5-та ул. і в парохіяльнім офісї. 2-3

На се представлене запрошуєсь Українців з Ню Йорку і околиці.

ЛИСТИ З РОСІЙСЬКОЇ НЕВОЛІ.

(До поміщення прислав І. Кравець, з Борнгем, Ілл.).

Буинск, 21. жовтня 1916.

Любий мій Брате і Братово!

Дякую Вам сердечно за 30 рублів, за котрі Бог винагородить Вас і Ваших дітий добром. Брате мій милий! Не дай Боже нікому на таку біду зійти. Ні сорочки, ні загорнути ся, ні обути ся нема в що і така моя біда, та й не знати ще, коли до дому поверну. Цілую Тобі, Брате, руки і сердечно Тобі дякую за Твою поміч. Нехай Господь дасть здоровля Тобі, жінці і Вашим дітям. Аби Ви ніколи не знали ніякої прикрости. — **Михайло Кравець.**

Я (імя якогось сусіда, що не підписав ся) поздоровляю Василя Михайлишиного, Стефана Пилипового, Івана Канала і Михайла Рінила. Ви, Стефане Пилипів, пійдіть поміж своїх людий і просіть, може котрий ласкавий жертвувати пару центів і пришліть мені до Росії.

Буинск, 23. жовтня 1916.

Любий Брате!

Дуже Тобі дякую, що Ти прислав мені 30 рублів, за які я поратував трохи своє житє. Брате мій любий! Не дай Боже нікому в такій біді бути, як я тут є. Не можу Тобі всього описати: як мене етапами гнали, як я був хорий у Києві. Тоді був я так дуже хорий, що вже не було надії на ратунок. Я мав стілько вуший, що коло мене аж соломою рушали, а по стінах так лазили, як блощиці.

Прийшли ми до Буинска. Тут самі Татари, але люди дуже добрі. Мав я лише 5 копійок і за них купив молока і ним жив через 4 дні.

Брате милий! Ти мене вратував від смерти, бо я хотів смерть собі зробити, лише жаль мені за дітьми. Я знаю, мій Брате, що і Тобі прикро, бо Ти мусиш робити на гроші. Але я маю сьміліст і відвагу просити, аби Ти прислав мені ще пару центів, нехай я куплю собі білє. Тепер зима. Нема чим загорнути ся, ні в що обути ся, і не знаю, коли домів поверну. Здоровлю Вас (брата і братову) — **Михайло Кравець.**

P. S. Тут є зі мною пару Українців і вони просять мене, аби я написав до Тебе, щоби Ти заопікував ся ними.

Найдорозші наші Братя! Удаємо ся до Вас з просьбою о якийнебудь поратунок. Проживаємо в Буинску без роботи, без помочи, без одежі і обуви. Мусимо ходити в личаках, голодні і босі. Тут є Німці, Поляки та Жиди і всі вони мають запомогові комітети, які ними опікують ся. Вони дістають по 10 до 18 рублів місячно, а ми бідні Українці мусимо пропадати без нічого. Біда тому чоловікови, що не має ніякої прихильности ні від Бога ні від людий. Нищили нас від початку і нищать нас до кінця. Отож звертаємо ся до Вас, милі Братя, з просьбою і сподіваємо ся, що не відмовите нашому прошеню. Не можемо Вас примусити; ми тільки сердечно благаємо: не відвертайте лиця від нас, простягніть руку для нашого бідного Українця. Подайте нам поміч та тепле і щире слово. Аби другі нам сказали, що й Українець про Українця не забуває.

Ми, низше підписані, проживаємо в Буинску і адреса до нас така: Город Буинскъ, губ. Симбирская, полицейское управленіе. — Россія. — Михайло Кравець, Іван Германович, Петро Городецький, Семен Тур, Мафтій Шиндак, Михайло Дубецький, Йосиф Федерович, Юрій Яблинський.

ДОПИСИ.

З BURNHAM, ILL.

Збірка на засланих в Буінску.

Дня 29. падолиста м. р., відбуло ся у нас віче в справі збірки жертв для засланих в російськім місті Буінску. Віче отворив п. Іван Капало Андрусів, покликуючи на предсідателя Ст. Боднарчука, на секретаря Ів. Кравця, а на касієра Мих Михайлишина.

По залагодженю сих формальностий до зібраних промовив Іван Капало Андрусів. Він представив гірку недолю тих нещасливців, які тепер житє своє коротають в російській неволи і до нас руку простягають о поміч.

Коли п. Ів. Капало Андрусів скінчив свою промову, вибрано комітет до якого війшли: Іван Капало Андрусів, предс.; Іван Кравець, секр.; Мих. Михайлишин, кас.; Ст. Боднарчук, і Вас. Михайлишин, радні.

По сім почала ся збірка. На засланців в Буінску жертвували отсі добродії: Ст. Пилипів $2.00; І. Капало Андрусів $1.50; І. Кравець $1.25; М. Ступак, М. Саблаташ, В. Михайлишин Гринів, М. Рінило Павлів, Гр. Баран Василів, М. Михайлишин, М. Капанів Стефанів, І. Копилець Гнатів, Н. Гадема, Ст. Боднарчук, Я. Бобанич, П. Баран Вас., Є Бобанич Мих., І. Рінило Мих., П. Пилипів Грин., А. Цетриканин і П. Медвідь, по $1.00; О Чепига, А. Чепига і Ю. Остапюк, по 50 цнт.

Зібрано між Українцями по хатах: Ст. Пирцак, А. Стика, А. Репетовський, П. Діуш, І. Петричка і Василь Бубряк по $1.00; Вас. Пишний, Н. Ясеницький і Ю Петричка по 50 цнт.

Жертви від Болгарів: Олекса Іванов і Николай Анджелов по 50 цнт.; Семюн Пев 30 цнт.; Ілія Єгнатов, Златон Маринов і Дмитро Джанков по 25 цнт.; Іван Колєс 15 цнт.; Олекса Пасков 10 цнт.

Жертви від Поляків: Ю. Капшевич $3.00; Ю. Палка і А. Кійовський по $1.00; Марія Заремба і Ст. Петрушка по 25 цнт.

На хрестинах в Я. Бобанича жертвували: І. Одинчак, І. Цинко, А. Пеленичка, М. Ковтуник і Н. Цинко Вас. по $1.00; Анна Пурус, М. Собко, Кася Кравець, П. Михайлишин Гр., Юлія Боднарчук і П. Михайлишин Яців, по 50 цнт., Анна Кепеч і Анна Гадема по 25 цнт.

Загальна сума виносить $49.55.

Гроші ухвалено вислати на імя комітету, до якого входять: Мих. Кравець, предс.; Петро Городецький, секр.; Семен Тур, кас.; Мих. Дубецький і Йос. Федорович, радні. Всі проживають в Буінску. Сей комітет має розділити гроші між всіх Українців, засланих до Буінска.

Дня 5. грудня м. р., вислано $47.51. Остала ся ще сума $1.04. Пізнійше наспіла ще 1-долярова жертва, що робить разом $2.04.

В імени тих нещасливих, які тепер пропадають в Росії, без житєвих средств, щиру і сердечну подяку складає — Комітет.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

За оголошеня поміщені в сій рубриці платить ся по 1½ цента за кожде слово за одноразово поміщене, а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщене. — Оголошень женитьби не приймаєсь.

В сій рубриці поміщуйте слідуючі оголошеня: Коли хочете віднайти своїх свояків, краянів або товаришів. —Коли шукаєте занятя.—Коли бажаєте, щоб хтось доніс Вам, де іде добре робота.—Коли потребуєте аґентів до поширеня Вашого бизнесу.—Коли потребуєте робітників до праці в бучерні, ґросерні, готели або на фарму.—Коли шукаєте спільників до бизнесу.—Коли шукаєте дяко-учителів і учителів музики.—Коли маєте хату або фарму на продаж.—Коли маєте хату або фарму до винайму.—Коли маєте на продаж якісь річи.—Коли пошукуєте людий на мешканє з харчом.—Коли продаєте свій бизнес або хочете купити чи обмінитись з ним.—Коли хочете подати свою адресу або бизнес до публичного відома.

Пошукую **ІВАНА КУШНІР** з села Носів, пов. Підгайці, Гал. Він мав лист з Носова який був оголошений в „Свободі" ч. 112. Хто би о нім знав або він сам, прошу ласкаво зголоситись на адресу: Katherine Bobecka, 316 E. Ottawa Street, Highland Pk., Ky. 3-5

Пошукую **КАТЕРИНИ ДРАЧ** з Жукова, пов. Городенка, приналежна була до школи в Жукотині, пов. Коломия. Перед трома роками перебувала в Шікаґо, Ілл. Прошу зголосити ся на адресу: Fedor Iwanczuk, 304 S. 1st St., Louisville, Ky. 3-5

САЛЬОН НА ПРОДАЖ в місті Нюарку, Н. Дж., в добрім місци, добрі трунки, гарне уряджене. Ціна дуже приступна. Голоситись до: West Street Cafe, 56 West St., Newark, N. J. 3-5

Сей портрет представляє **МИХАЙЛА ДУХНЯКА** з Брижави, повіт Добромиль, Галичина, того чоловіка, котрий має в краю жінку і діти, а тут намовив мою жінку, щоби взяла пару сот долярів і утік з нею в незнані сторони. Жінка моя називає ся **МАРІЯ ГНАТУШКО**, походить з села Добра шляхоцька, повіт Сянік; забрала зі собою двоє дітий: 6-літнього хлопця Митра і однорічне дівча Касю, а 4-літне дівча лишила при мені. Хто мені подасть адресу моєї жени, і поможе зловити Духняка, тому дам 25 долярів надгороди. Жену свою прийму до себе без жадного докору, бо знаю, що вона впала жертвою лихого чоловіка, і хочу з нею жити чесно і уцтиво. Stephen Hnatushko, 900 Mt. Vernon Ave., Scranton Pa. 51-05

Пошукую свого брата **ЙОСИФА КОВАЛЬСЬКОГО** з села Глещави, пов. Теребовля, котрий перебував в Ню Йорку. Хто би о нім знав, або він самий, зволить зголосити ся на адресу: Theodor Kowalsky, 17 Halls Ave., Salem, N. Y. 3-5

Пошукую **ВАСИЛЯ ПАНКОВИЧА і ДМИТРА ВІДЛИВАНОГО** з села Пила, пов. Калуш. Перебували в Корлейвіл, Н. Й. Хто би про них знав, або вони самі, нехай повідомить мене на адресу: Steve Druk, 2118 21st Ave. & 2nd St., Minneapolis, Minn. 1-3

Пошукую свого шваґра **ВАСИЛЯ ОЛЕНЦІВ** з села Городиславичі, пов. Бібрка, Галичина. Тому 4 місяці перебував в Нюарку, а потім виїхав і нема о нім вістки. Прошу його, щоби приїхав до мене на сьвята. Адреса: Ilko Olejnik, 724 Hazards St., Palmerton, Pa. 2-4

Пошукую **ПОСАДИ ДЯКОУЧИТЕЛЯ.** Можу учити мішаний хор нотного співу, а також обовязую ся учити аматорських представлень на дохід церковний. Ласкаві зголошеня прошу слати на адресу: Nestor Rey, 826 So. High Str., Akron, Ohio. 1-3

ПРОДАМ 52-АКРОВУ ФАРМУ, 100 штук дерева овочевих, нові будинки, хата на 7 кімнат, студня, 2 коні, 2 корові, 100 курий, сіно, овес, кукуруза. Земля чорна, добра під управу цибулі, салєри і инші продукта. За ціною голоситись до властителя: John Smith, Box 101, Whippany, N. J. 46-13

Василь Стефаник.

ЛИСТ.

Політичним арештантам мужикам на сьвятий вечір.

—o—

У хаті було так ясно, що баба Грициха виділа кождий палець Іванків, де він до стіни притулив ся.

Сонце спускало ся насамперед на ліс, що стояв на горі перед хатою, на його галузю липало всі свої дорогі каміні блискучі, а ліс бив промінями у вікна хати.

І таких їх було богато в хаті, що баба виділа кождіський палець Іванів на стіні.

— Мой, Іване, аби я тебе не виділа більше на лаві! Аді, що ти із стін поробив. По земли собі бігай.

Іванко бігав від порога до стола та возив на нитці колісцятко від ниток тай казав бабі:

— Не бітеси, я вже, бігме, не буду.

Коло баби на печи сиділа маленька Марійка з заплетеною кісочкою як мишачий хвостик.

— Боже, Боже, як народови тісно стало жити, а як сьвята надійдут тай нарід таки веселитси — гадкувала собі баба.

Лице зморщене, сині губи, сухі руки, сивий волос — отака баба.

— Ба, вуйко Василь ідут до нас із Николов Сименовим, із тим, шо в школах він-си вчьиє.

— Тікай із землі, біжи д'бабі на піч!

До хати увійшов Василь із школярем.

— А в вас, мамо, на печи різдво? Вінчую вас счьистьим, здоровєм, абисте ще прожили межи нами — віншував син мамі тай цілував в руку.

— Ой, синку, мині різдво не в голові! Я, дитинко, всі дни оплакую і сьвито і будень — казала баба тай сльози в очах показали ся.

— А я прийшов письмо від Федора прочитати, бо вчера на пошті прийшло. Семенів, аді, прочитає.

— Та шо приписує, дужий він, ци слабує?

Василь витягнув лист з череса, подав школяреви, а сей взяв читати.

„Коханий мій брате Василю і ви мамо.

Клоньиюси до вас на різдво і вінчую вас на ці сьвита. Заколідувавбим вам кольидку з кременалу але боюси, шо вітер мою кольиду у лісі стратит тай під ваші вікна не привіє".

Стара мама обсипала ся слізми, а Василь мовчав.

„Тут арештанти як заколідуют, то аж сирий мур розсипаєси, аж ржа із ґратів опадає. Як поведут голосом, то аж дозорці наслухают. А така кольида в неволи сумна та страшна! А собі то я в ночи гет чисто нагадав за кольиду. Як ще я хлопцем ходив колідувати, як ви, мамо, мене у тата здовольили, аби пустили у коліду, а потім як ми парубками вже ходили із скрипков колідувати. Бувало станемо як ліс під вікном. Колідуємо, а скрипка плаче межи нами як дитина. Ми ще дуще, а скрипка рівно плаче і ніколи ми єї не могли переколідувати. Аді, отепер чую як та скрипка плакала, таки гезди плаче...

— Ой, сину, сину, тотос діти осиротив — шептала баба.

„Але годинами, мамо, то так мині у цих мурах страшно, що не годен я сам на лужку лежьити тай іду до другого, бо бих умер. Як собі нагадаю за Настю, що вона через мене пішла в землю тай мині діти на нівец осиротила тай кров живцем із серца капає. А крізь ґрати видко звізди. А я на них дивлюси, як вони котре більші та менші за собов провадьи. І почьитую собі на велику, шо це Настя, а на малї, шо це Марійка зараз за нев, а це Іванко, а це Василько...

— Ой, синку, не бери ти собі такий великий туск до голови — крикнула баба, як би осе Федір говорив до неї а не писав.

„Тай все ми-си привиджує похорон Настин. Йдете ви, ідут діти за деревищем, ідут люде. А хоругвами вітер носит тай питає: а чоловік цеї жінки де подівси? А подерта хорогва єму все каже: в Станіславі, в кременалї!

— Ой, замурували тьи, сину, у неволи — так зітхала баба.

„Я гадав, аби неправду корчувати, а вони мене з корінем вірвали, жінку вбили тай діти лишили на волю божу. Коби ти, брате Василю і ви, мамо, абисте за мої діти дбали. Аби їм голову у суботу змити, а в неділю білу сорочку аби дати. Аби вони чорні не ходили, аби їх нейдза не їла. А найдуще, аби ви, мамо, на найменшу Марійку позір дали. Аби воно, маленьке, не слинило сорочки та аби воно не плакало, бо слина у грудці-си вжирає. Знаєте, шо як сирота плаче то всі ангели плачут...

— Обчісую я твої діти шо суботи тай сорочки їм перу шо тижня тай пускаю старі слези за водою — відповідала баба.

„А ти брате, Василю, дбай за мої хлопці. Не пускай їх у мішку по доцеви ходити, але ти їм сардачинки пошний. Навчи їх на розум, якби й я, а не пусти попід плоти. Зроби з них ґаздів тай наказуй, аби свого тата тай маму не забували, бо їх тато не був лайдак, але своє право тримав...

— Ой, Федоре, не пустю я твої хлопці попід чужі плоти, але навчу їх як рідні — вже Василь казав.

„А ту ниву під ланом засійте пшеницев, бо то добра нива, недавно гноєна. Тай робіт так, аби моїм дітем кривди не було, бо я маю таку гадку, що відци я вже не годен вийти. Тай припишіт до мене гет за все, шо-си дома діє?

Клоньиюси до тебе брате, тай до вас, мамо, тай до дітий моїх. Федір".

Баба ревно плакала, а обоє діти за нею.

— Нако тобі грейцір, нако, але не плач. Аді, чуєш, що дьидя каже, абис баби слухав, абис не пустував.

Казав осе Василь до Іванка тай дав йому новенький ґрейцар.